

Rapport fra kombinert studietur til Grundskolan Norsen i Helsinki og deltagelse på Treffpunkt Mikromarc 2018.

Tekst og foto av: Désirée Gaare Bjørnstad Fidan

Jeg var så heldig å få tildelt stipend på 5000 kr. Stipendiet ble benyttet til studietur til Helsinki i Finland og Grundskolan Norsen sitt skolebibliotek 6.-9. november 2018. Jeg ønsket å kombinere deltagelse på Treffpunkt Mikromarc 2018 med å besøke et skolebibliotek, for å finne ut hvordan det står til med skolebibliotek i Finland.

Helsinki Central Library Oodi - «a living room for residents»

I desember 2018 åpnet Oodi Central Public Library dørene for sine borgere - det er et storslagent bibliotek som har en prislapp på 100 millioner kroner.

Biblioteket er spektakulært - både i utseende og innhold. Vi i biblioteksektoren som var på det årlige brukermøtet, Treffpunkt Mikromarc 2018, fikk en digital visning av Helsinki sin nye stolthet. Oodi er formet som en organisk bru, rommene er enorme og det er fokusert mye på at lys skal få slippe gjennom store vindusflater. Det er ulike aktivitetsrom for alle aldre - musikkstudio, gamingrom, filmsal, lekerom for barn, meditasjonsrom og lese kroker. Det er også tenkt at biblioteket skal fungere som et informasjonssted hvor brukerne kan komme å få råd og hjelp i forhold til sosiale tjenester. På bibliotekets hjemmeside står det at Oodi skal fungere som en stue for befolkningen – en stue plassert i hjertet av Helsinki. *Kilde: <https://www.oodihelsinki.fi/en/>*

I etterkant av visningen ble det flott middag inne på Finlandiahuset. Tidligere på dagen var det tips&triks med blant annet Ellen Sofie Enge og Jens-Christian Strandos. Det var ulike foredragsholdere og alt ble holdt på Clarion Hotel Helsinki Airport, hvor vi deltakerne på Treffpunkt Mikromarc også overnattet. Et flott hotell i nær beliggenhet til flyplassen.

«Why is Finland the top country for reading and libraries?»

På Treffpunkt 2018 holdt Rauha Maarno, lederen for Finlands bibliotekforening, foredrag om: «Why is Finland the top country for reading and libraries?»

Maarno forklarte dette med at bibliotekbygningene er viktige i Finlands infrastruktur, og at lesing og leseferdigheter blir sett på som viktige kjøretøy for å bevege seg framover og lykkes i livet. Videre fikk vi vite at Finland har en sterk bibliotekarutdanning rettet mot folkebibliotek. De har bibliotekarer som stadig vekk tenker «ut av boksen» i forhold til å få befolkningen til å benytte biblioteket, kunne Maarno fortelle. Hun viste til en undersøkelse i forhold til bruk av biblioteket, og tallene viste at 66% av befolkningen bruker biblioteket.

Finland bruker 57 euro per person årlig på folkebibliotek. 75% av pengene er fra kommunen, resten er fra den finske stat.

Etter foredraget var det åpent for at vi som var tilstede kunne stille Maarno spørsmål. Jeg stilte henne spørsmål om hva hun tenker i forhold til at det tydeligvis satses mye på folkebibliotek, men ikke på skolebibliotek? Maarno forklarte det med at man til nå ikke har tenkt på skolebibliotek som et behov. De har derimot sett at det ikke er mulig for folkebibliotek å tilby skoleelever og skoleklasser jevnlig bokbad og bokmøter, så det er ifølge Maarno begynt å bli en bevissthet i forhold til at skolebibliotek må vurderes høyere enn det som er tilfelle i dag.

Maarno snakket om at det er en ny lesekultur på gang i de nordiske landene og verden for øvrig, og at det er behov for en ny holdning omkring viktigheten av lesing som ferdighet i livet.

Leseforståelsen i Finland synker

Finland har i tidligere PISA-målinger scoret høyt på lesing, men siden 2015 har de hatt en nedadgående tendens. De siste PISA-undersøkelsene viser at leseforståelsen synker, især blant gutter. En av åtte gutter mangler etter endt grunnskole, tilstrekkelig med leseferdigheter i forhold til å kunne ta fatt på videre studier. 16 % av finske ungdommer havner i et utenforskap pga. av kjønn og svake leseferdigheter. Kilde: <https://www.popupkoulu.fi/festivals/454/workshops/5959>

Prosjektet «Den läsande skolan» - Grundskolan Norsen

Da jeg skulle kontakte ulike skolebibliotek i Helsinki, ble jeg svært overrasket over at jeg knapt fant noe kontaktinformasjon på hjemmesidene til skolene jeg søkte opp på Internettet. Det stod hverken noen opplysninger om skolebibliotek eller bibliotekarer. Googler man derimot «public libraries Helsinki», finner man hurtig informasjon.

Jeg besøkte skolebiblioteket i Grundskolan Norsen, som er en 1-9 skole. Trinnene er delt opp, så Norsen, skolebygningen jeg besøkte i Unionsgatan 2, var for elever tilhørende 5-9 trinn. Norsen er den eldste skolebygningen i Helsinki. Bygget ble totalrenovert i 2016, og i forbindelse med renoeringen, ble det satset på et helt nytt skolebibliotek. Det ble søkt om midler til prosjektet, «Den läsande skolan», med mål om å få elevene ved skolen til å lese mer. Ann-Britt Bonns, som da var nyvalgt rektor for skolen, sa at leseferdighet og leseforståelse skulle stå i fokus ved den nye skolen. I «Den läsande skolan» skulle biblioteket være skolens hjerte.

Kilde: <https://svenska.yle.fi/artikel/2014/12/15/norsen-bli-den-lasande-skolan>

Skolebiblioteket

Skolebiblioteket driftes av Pamela Lindebäck og Margareta Öhman-Rintamäki, lærere i svensk og litteratur ved Grundskolan Norsen. Pamela og Margareta brenner for lesing og skolebibliotek, og de bytter på å være tilstede i biblioteket under åpningstid, som er 2-3 timer per dag.

Veien til å ha et fungerende skolebibliotek har vært og er lang - det er takket være de to pådriverne og ildsjelene, godt støttet rektor, at skolebiblioteket ved av rektor Ann-Britt Bonns, at Grundskolan Norsen har den posisjonen i skolenet fungerende skolebibliotek. I 2015, i forbindelse med oppussing av skolebygningen, søkte Pamela og Margareta om prosjektmidler til å pusse opp skolebiblioteket, samt til å drifte biblioteket ved å gi Margareta en funksjon som bibliotekar og lesekonsulent. Prosjektstøtte ble innvilget og gitt over en periode på 2 1/2 år. Det ble lagt stort fokus på lesing, og ulike Ulike lesefremmende aktiviteter og arrangementer ble iverksatt i prosjektperioden - både i biblioteket og i klasserommene i prosjektperioden. Arbeidet med lesingen ble dokumentert av Pamela og Margareta, for å vise hva prosjektmidlene var blitt brukt til, samt vise resultatet av satsningen. Etter endt prosjekttid, fortsatte skolen satsningen på bibliotek og det gode arbeidet med lesingen å gjøre skole. Det var helt tydelig at de lesefremmende tiltakene som var blitt gjort, og det å satse på å ha et fungerende skolebibliotek, med den nærheten det gir til elevene på den enkelte skole, ga svært positive resultater. Prosjektmidlene som muliggjorde satsningen på lesing og skolebibliotek tok slutt ved endt prosjekttid. Selv om prosjektet «Den läsande skolan» ble avsluttet, fortsetter skolen å jobbe videre i de sporende som ble lagt.

Grundskolan Norsen arrangerer litteraturmåned

I 2017 arrangerte skolen en hel litteraturmåned. Ideen til arrangementet kom fra Pamela og Margareta, som jobber aktivt for at skolebiblioteket skal få en naturlig plass i skolen og i elevenes skolehverdag. Under litteraturmånedene ble det søkt ekstra midler, slik at skolen kunne invitere en av Islands største ungdomsbokforfattere på forfatterbesøk, samt en av i Finlands sine store ungdomsbokforfattere, og den svenske rapperen og foredragsholderen Petter, som er blitt kåret til årets foredragsholder i Sverige. Det ble jobbet med samme bok på ulike måter og på tvers av fag, og det ble laget teateroppsetninger basert på boken. Elevene foretok intervjuer med de besøkende forfatterne på bakgrunn av bøkene de hadde lest i felleskap. Hele skolen var involvert i arrangementet - også foresatte. De har fått en ny lesekultur ved Grundskolan Norsen, og de ser på seg selv som «Den läsande skolan». Det første spørsmålet som i dag stilles av rektor i et jobbintervju ved ansettelse av nytt pedagogisk personale, er om de leser.

| Det er i dag

Skolebiblioteket og fremtiden

Pamela og Margareta ~~som drifter skolebiblioteket, og~~ bytter i dag på å være tilstede i skolebiblioteket under åpningstid, som ennå kun er noen få timer om dagen = muliggjort ved at de to har fått avsatt ekstra ressurstimer til å holde biblioteket åpent noen få timer daglig. Pamela og Margareta har et ønske om at skolebiblioteket skal kunne være åpent under hele skoledagen, og ha en bibliotekansvarlig til stede fulltid. De ser mot Sverige hvor det satses på skolebibliotek, og til forfatteren og foredragsholderen Sofia Malmberg og hennes fremragende innsats for at skolebibliotek skal ha en naturlig plass i skolen, og at skolebibliotekarene skal være en del av det pedagogiske personale. Sofia Malmberg har med sitt engasjement vært med på å bidra til en god utvikling for skolebibliotek i Sverige.

Jeg ble utrolig godt mottatt av både Pamela og Margareta, og av rektor ved skolen. Deres engasjement for at elevene skal få tilgang til gode bøker og lesing, og for at de skal ha et velfungerende skolebibliotek var stort. Jeg håper deres arbeid for skolebibliotek og lesing vil bli lagt merke til og bidra til skolebibliotek får et viktig løft i Finland.

Tusen takk for at jeg fikk anledning til å reise på studietur og delta på Treffpunkt Mikromarc 2018!

Mvh
Désirée Gaare Bjørnstad Fidan
Bibliotekar
Nordberg skole